

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 3 ส.ค. 2549	16	5497	3

ร้อยเรื่อง เมืองล้านนา ปีที่ ๘

พระราชพิธีสมโภช ช้างเมืองเชียงใหม่

ปพุทธศักราช 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้เสด็จประพาสเมืองเชียงใหม่ในครั้งนั้นพระองค์ได้รับการถวายช้างพลายสำคัญเชือกหนึ่งจากเจ้าแก้ววรัญเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของบริษัทบอร์เนียวซึ่งเป็นบริษัททำไม้ในภาคเหนือและเจ้านายฝ่ายเหนือ ข้าราชการมณฑลพายัพได้พร้อมใจถวายทูลเกล้าฯ ช้างพลาย ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามว่า “พระเศวตคชเชชดิลก”

ในการจัดพระราชพิธีสมโภชช้างพลายพระเศวตคชเชชดิลกนั้น ได้กระทำให้ขึ้นพร้อมกับพระราชพิธีทูลพระขวัญและพระราชทานพระแสงราชศัตรานครเชียงใหม่ และพระราชพิธีพระราชทานธงประจำกองลูกเสือของมณฑลพายัพ โดยพิธีทั้งหมดนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 23-27 มกราคม 2469 ณ บริเวณสนามหน้าโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีเจ้าแก้ววรัญเป็นประธานพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายเหนือและข้าราชการมณฑล ประกอบด้วยพระยาราชนุкул สมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพเป็นหัวหน้า

พระราชพิธีสมโภชช้างพลายในครั้งนั้น เจ้านายฝ่ายเหนือพร้อมด้วยประชาชนชาวเชียงใหม่ได้จัดถวายโดยได้สร้างโรงช้าง

ต้นขึ้น ซึ่งแต่เดิมโรงช้างต้นนั้นจะสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ไว้ช้างสำคัญของเมือง ส่วนใหญ่สร้างขึ้นด้วยไม้ทั้งหลังมุงด้วยใบตองตึงนิยมหันหน้าไปทางทิศเหนือ

มีหลักฐานบันทึกในพระราชพิธีสมโภชพระเศวตคชเชชดิลกตอนหนึ่งความว่า วันที่ 27 มกราคม 2469 เป็นวันกำหนดงานสมโภชช้างพลายสำคัญที่บริษัทบอร์เนียวถวาย เจ้าพนักงานได้เตรียมพระราชพิธีไว้ในโรงช้างซึ่งตั้งอยู่ตรงหน้าที่ประทับตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระชัยวัฒน์เงินหรีดช้างตั้งพระเต้าประทุมนิมิตร์น้อยทองเงิน

พร้อมด้วยเครื่องนมัสการทองทิศตั้งอาสนิสถ์ ทอดพระราชอาสน์และเก้าอี้ที่ประทับ พระบรมวงศานุวงศ์ด้านทิศใต้โรงช้าง ปลุกประรำและปักเต็นท์รูปไข่เป็นที่ข้าราชการเฝ้า ส่วนที่พลับพลาทองทอดพระราชอาสน์ตั้งเก้าอี้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการไว้พร้อมเสด็จพอจวนเวลาเจ้าแก้ววรัญพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ช่างต้นได้จัดกระบวนช้างแห่ช้างพลายสำคัญจากที่พักเชิงดอยสุเทพเข้ามาในเมือง

เวลา 16.30 น. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวสมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จออกพลับพลาทอง โปรดเกล้าให้เดินขบวนแห่ช้างพลายสำคัญพร้อมด้วยลิงเผือกเข้าสู่โรงช้างสมโภชพลเดินเท้าถือเครื่องอาวุธเมื่อช้างพลายสำคัญเข้าสู่โรงสมโภชช้างแล้ว

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๓ ธ.ค. 2549	16	5497	3

โรงช้างต้นได้รับการบูรณะหลายยุคหลายสมัยจากพ่อเมืองเชียงใหม่ ซึ่งได้เล็งเห็นคุณค่าของอาคารประวัติศาสตร์ โดยได้เริ่มซ่อมแซมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 จนถึงพ.ศ.2535 ปัจจุบันโรงช้างต้นได้รับการปรับปรุงให้เป็นอาคารเรียนวิชาดนตรีของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีการอนุรักษ์รูปทรงของโรงช้างต้นแบบดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งนับว่าเป็นอาคารประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 3 ต.ค. 2549	16	5497	3

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จจากพลับพลาทองโดยทางลาดพระบาทไปยังโรงช้าง ทหารราบที่ 8 กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระเคนไตรยามแต่พระสงฆ์ 20 รูป เจริญพระพุทธมนต์มีพระเทพมุนีเป็นองค์ประธาน จากนั้น พระสงฆ์ออกไปครองผ้าไตร เสร็จแล้วกลับมานั่งยังอาสนะ ทรงเทียนเครื่องนมัสการและทรงศีลแล้วพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เมื่อสวดมนต์จบแล้ว ทรงพระเคนจัดรูปปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก จากนั้นทรงหลั่งน้ำพระพุทธมนต์และทรงสวมพวงมาลัยพระราชทานช้างพลายสำคัญ โปรดเกล้าฯให้พราหมณ์เบิกแว่น ชำราชการเวียนเทียนสมโภชเจ้าพนักงานพระเคนเครื่องดุริยางค์พอครบ 3 รอบพราหมณ์สวมแว่นดับเทียนจุดเจิมเป็นอันเสร็จพิธี

โรงช้างต้นภายหลังที่ประกอบพระราชพิธีสมโภชช้างพลาย

พระเศวตคชเดชดิลกแล้ว ทางราชการได้ดัดแปลงใช้เป็นสถานที่ทำงานของส่วนราชการ โดยจัดเป็นหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัดเชียงใหม่ ให้กรมศิลปากรเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาในปี พ.ศ.2511 กรมศิลปากรได้มอบโรงช้างต้นให้เป็นสมบัติของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและให้ทางโรงเรียนเป็นผู้ดูแลรักษา

โรงช้างต้นได้รับการบูรณะหลายยุคหลายสมัยจากพ่อเมืองเชียงใหม่ ซึ่งได้เล็งเห็นคุณค่าของอาคารประวัติศาสตร์ โดยได้เริ่มซ่อมแซมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 จนถึงพ.ศ.2535 ปัจจุบันโรงช้างต้นได้รับการปรับปรุงให้เป็นอาคารเรียนวิชาดนตรีของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีการอนุรักษ์รูปทรงของโรงช้างต้นแบบดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งนับว่าเป็นอาคารประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th